

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри конституційного права та прав людини Халюка Сергія Олександровича на дисертацію Косяк Наталії Вікторівни на тему «Конституційно-правові основи забезпечення обов'язковості виконання судового рішення в Україні», подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Процес становлення України як правової демократичної держави є складним й неоднозначним. Проблеми, з якими стикається держава на шляху її становлення передбачають необхідність відповідного реагування, в тому числі шляхом внесення конституційних змін. Саме такі зміни до Конституції України, які внесені Законом України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII щодо реформи правосуддя зумовили появу нових підходів до механізму реалізації конституційної засади – обов'язковості виконання судового рішення. В Основному Законі з'явилося нове положення про те, що відповідальність за виконання судового рішення покладено на державу, а контроль за цим процесом – на суд, що ухвалив відповідне рішення. Світовий досвід засвідчує, що судовий контроль є важливою конституційною гарантією забезпечення виконання судового рішення.

Крім того, варто зауважити, що право громадянина на судовий захист є одним з основних прав, гарантованих Конституцією України – законом прямої дії. Зокрема, ст. 129¹ Конституції України визначає, що судові рішення ухвалюють суди іменем України, вони є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, об'єднаннями громадян та іншими організаціями, громадянами, юридичними особами на всій території України.

Відтак дослідження конституційно-правових засад забезпечення обов'язковості виконання судового рішення має важливе теоретичне і практичне значення, актуалізується кризою сучасної демократії, необхідністю створення ефективної системи захисту прав і свобод людини, побудовану на принципах законності та рівності всіх перед законом.

У зв'язку з вищевикладеним актуалізується доцільність ґрунтовного дослідження з питань забезпечення обов'язковості виконання судового рішення. А тому дисертаційна робота Косяк Н.В. саме і демонструє комплексний підхід до аналізу зазначеної проблематики та вирішення існуючих практичних проблем та є потрібною в доктрині конституційного права.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Зміст тексту дисертації відповідає змісту опублікованих наукових праць за темою дослідження, а також наведеній загальній характеристиці роботи. Усі розділи дисертації побудовані за принципом пропорційності та характеризуються єдністю змісту, в результаті чого автору вдалося виконати поставлені завдання та надати обґрунтовані висновки, пропозиції і рекомендації щодо формування науково-теоретичних засад й конституційно-правового регулювання обов'язковості виконання судового рішення.

Положення, висновки, узагальнення, рекомендації та пропозиції, представлені у дисертації, визначаються високим рівнем їх обґрунтованості, а також логічним, системним та зрозумілим викладенням, що свідчить про високий рівень підготовки здобувача та значні здобутки у самостійному науковому пошуку.

Таким чином, здійснений аналіз дисертації та наукових публікацій дає підстави констатувати той факт, що дисертація Косяк Н. В. «Конституційно-правові основи забезпечення обов'язковості виконання судового рішення в Україні» та публікації здобувача характеризуються належним науково-теоретичним рівнем їх виконання та заслуговують високої оцінки.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація Косяк Н. В. є одним із перших комплексних наукових досліджень конституційно-правових основ обов'язковості виконання судового рішення в Україні. У ході дослідження теми здобувачем були сформульовані авторські висновки та пропозиції, які становлять наукову новизну серед яких є значна частина тих, що були отримані вперше та мають

високий ступінь новизни.

Так, беззаперечною новелою дисертації є насамперед запропонований автором підхід згідно якого конституційно-правовими основами забезпечення обов'язковості виконання судового рішення в Україні потрібно вважати систему правових норм і принципів, закріплених у Конституції та конституційних законах, що забезпечують процедуру виконання судових рішень в Україні. Також здобувачем обґрунтовано пропозицію розглядати судовий контроль за виконанням судового рішення в Україні як одну з конституційних гарантій здійснення правосуддя в Україні, що полягає в можливості реалізації сторонами права оскарження в судовому порядку незаконних дій чи бездіяльності виконавців, праві суду в межах адміністративної справи вимагати від боржника подання звіту про виконання судового рішення.

Крім того, автором удосконалено дефініцію «судове рішення», згідно з якою це правозастосовний процесуальний акт, який приймає суд у процесі здійснення правосуддя, ґрунтується на встановлених судом фактах і застосуванні норм матеріального та процесуального права, з метою вирішення конкретної справи по суті, забезпечення захисту прав й охоронюваних законом інтересів суб'єктів права, забезпечення дотримання законності й охорони правопорядку, що набирає законної сили у встановленому законом порядку та підлягає виконанню. При цьому, на думку Косяк Н.В., дефініцію «виконання судового рішення» варто розуміти як таку, що позначає завершальну процесуальну стадію судового процесу, яка передбачає обов'язкове вчинення діянь (дії чи бездіяльності) зобов'язальним суб'єктом з реалізації приписів судового рішення, що набрало законної сили, у добровільному чи примусовому порядку, з метою захисту й відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Додатково варто відзначити, авторську позицію згідно якої на підставі вивчення законодавства і практики функціонування виконавців судових рішень в Австрії, Данії, Італії, Нідерландах, Німеччині, Польщі, Румунії, Словаччині, США, Угорщині, Хорватії, Фінляндії, Франції, Швеції сформульовано положення, що в різних країнах закріплено дві основні моделі виконавчих органів, основою

яких є централізовані та децентралізовані системи.

У роботі містяться й інші положення, висновки та рекомендації як теоретичного характеру так і, пов'язані з ними рекомендації щодо практичного застосування, що свідчить про цілісність, завершеність та значущість новизни отриманих результатів.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Відповідно до визначених об'єкта і предмета, сформульованих мети і завдань дисертації **теоретико-методологічну основу дослідження** складає система загальнофілософських і спеціальних методах пізнання, серед яких: діалектичний – використано в процесі наукового пізнання поняття та змісту виконання судового рішення; історичний та історико-правовий – надали можливість простежити становлення й розвиток міжнародно-правової та вітчизняної регламентації обов'язковості виконання судового рішення; порівняльно-правовий – дав змогу проаналізувати конституційно-правову регламентацію та практику виконання судового рішення в Україні та зарубіжних країнах; системний – посприяв чіткому з'ясуванню сутнісних взаємозв'язків між елементами здійснення судочинства загалом, зокрема між окремими системами, що наявні в межах кожної стадії судочинства, що стосується і виконання судового рішення; спеціально-юридичний – використано під час аналізу змісту чинного законодавства у сфері правового регулювання окремих видів і форм обов'язковості виконання судового рішення; герменевтичний – став у нагоді під час дослідження виконання судового рішення як інституту права й законодавства України шляхом тлумачення правових норм, якими він закріплений; функціональний – застосовано для комплексного дослідження закономірностей та особливостей забезпечення виконання судового рішення в Україні; висунення і перевірка гіпотез – для пошуку шляхів удосконалення нормативно-правового й інституційно-організаційного забезпечення обов'язковості виконання судового рішення; статистичний – дав змогу прослідкувати окремі тенденції виконання судових рішень національних судів

та ЄСПЛ; формально-логічний метод використано як універсальний спосіб аргументації наукових висновків і положень.

Науково-теоретичною базою дослідження є міжнародні та національні правові акти, судові рішення, статистичні й аналітичні матеріали Конституційного Суду України, судів загальної юрисдикції та виконавчих служб, наукові праці вчених у галузі конституційного права, міжнародного права, адміністративного права, кримінального права, теорії держави та права й інших галузей юридичної науки з конституційно-правових основ забезпечення обов'язковості виконання судового рішення в Україні.

Отже, результати дисертаційного дослідження Косяк Н.В., що винесені на захист, є достатньо обґрунтованими та відзначаються належним ступенем наукової новизни і практичної значущості. Водночас вищевказане свідчить про те, що автор володіє належним рівнем компетентності здобувача з питань, які стосуються обраної теми, зокрема, щодо визначення мети, завдань, об'єкта, предмета, структури та методів дослідження.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані у правотворчій діяльності – під час підготовки законодавчих і підзаконних нормативних актів для подальшого вдосконалення чинного законодавства щодо функціонування механізму виконання судового рішення; правозастосовній діяльності – для оптимізації роботи судових виконавців щодо обов'язковості виконання судового рішення (акт впровадження приватного виконавця виконавчого округу міста Києва від 22 березня 2023 року); науково-дослідній роботі – для подальшого доктринального осмислення обов'язковості виконання судового рішення; правовиховній роботі – для підвищення рівня правової культури та розвитку правового виховання суспільства; навчально-методичній роботі – під час викладання навчальних дисциплін і курсів: «Конституційне право», «Актуальні проблеми конституційного та муніципального права», «Конституційне процесуальне право». Також можуть бути застосовані під час підготовки окремих структурних частин підручників, навчальних посібників, курсів лекцій

відповідних правових дисциплін, навчально-методичних матеріалів (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 19 липня 2022 року).

Важливим аспектом проведеної дисертантом роботи є апробація результатів наукового пошуку. Автор давно і плідно бере участь у різноманітних науково-практичних конференціях як на національному, так і на міжнародному рівнях. Зокрема, проміжні результати дослідження обговорювались на засіданні кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ та були апробовані на міжнародних наукових, науково-практичних конференціях і круглих столах, серед яких науково-практичний круглий стіл, присвячений Дню Конституції України «Конституція України в умовах сьогодення» (Київ, 24 червня 2019 року); міжнародна науково-практична конференція «Конституційні цінності: правова природа та практика реалізації» (Хмельницький, 17 травня 2019 року); міжнародна науково-практична конференція, присвячена світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка – засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова, «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (Хмельницький, 2–6 березня 2021 року); науково-теоретична конференція «Сучасний стан і перспективи розвитку юридичної освіти в Україні в умовах європейської інтеграції» (Київ, 22 квітня 2021 року).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Косяк Н.В. є цілісним, завершеним науковим дослідженням. Її зміст характеризується структурованістю, що відповідає вимогам МОН України до оформлення дисертації та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44. Дисертація має необхідні структурні елементи: анотацію, список публікацій, зміст, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, які містять дев'ять підрозділів, висновки, список використаних джерел (397 найменувань на 39 сторінках) та додатки. Загальний обсяг дисертації становить 280 сторінок.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувача, у яких висвітлено основні результати дослідження.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, ступінь наукової розробленості досліджуваної проблеми та її значущість, вибір, підстави та вихідні дані для розроблення предмету дослідження, охарактеризовано, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну базу, аргументовано необхідність проведення дослідження та наукова новизна отриманих результатів, зазначено про особистий внесок здобувача й інформацію щодо апробації матеріалів дисертації.

Перший розділ «Науково-теоретичні засади та генеза обов'язковості виконання судового рішення» містить три підрозділи: 1.1. «Генеза конституційного закріплення та забезпечення обов'язковості виконання судового рішення»; 1.2. «Теоретичні основи судового рішення та обов'язковість його виконання»; 1.3. «Доктринальні та методологічні засади дослідження обов'язковості виконання судового рішення».

У першому розділі автор виділяє такі етапи становлення та розвитку обов'язкового виконання судових рішень: IX–XIII ст. – перехід від звичаєвого права (зазвичай самосуд, самозахист) до процесу формування правових засад діяльності суб'єктів виконання судових рішень (перший кодифікований акт «Руська правда», перші органи виконання судових рішень – пристави); XIV ст. до XVI ст. – вплив на інститут виконання судових рішень Литовських статутів та магдебурзького права; XVII–XIX ст. – судово-правова реформа, створення інституціональної та процесуальної структури правосуддя, інституалізація виконавчого провадження; XIX–XX ст. (радянський період) – виконання судових рішень є частиною судового процесу, формальна законодавча лібералізація виконавчого провадження з широким застосуванням елементів тоталітаризму, закладення основ для формування системи державної виконавчої служби; XX–

XXI ст. (1990–2015) – судово-правова реформа незалежної України, реформування органів виконання судових рішень, демократизація заходів виконавчого провадження; XXI ст. (з 2016 р.) – продовження судово-правової реформи, нове законодавче врегулювання виконавчого провадження, впровадження інституту приватних виконавців.

Обґрунтовується, що в ході аналізу різних точок зору науковців щодо сутності та змісту судового рішення здобувачем запропоновано такі його ознаки: є результатом здійснення правосуддя; має державно-владний характер, адже приймається тільки судом який вирішує справу по суті; приймається на основі норм матеріального та процесуального права; ухвалюється судом іменем України; має визначену законом форму, зміст та відповідає встановленим вимогам; є правозастосовним процесуальним актом; ґрунтується на встановлених судом фактах; має індивідуальний характер та містить висновок суду про права та обов'язки конкретних осіб; приймається з метою вирішення справи по суті, забезпечення захисту прав та охоронюваних законом інтересів суб'єктів права, забезпечення дотримання законності й охорони правопорядку; набуває властивостей акту правосуддя з моменту набрання ним законної сили і є обов'язковим для виконання; є завершальною стадією судового провадження.

Проведений автором аналіз наукових та навчально-методичних праць вчених вказує на те, що сьогодні актуальним залишається питання комплексного узагальнювального дослідження особливостей виконання судових рішень. Результативність цього наукового пошуку безпосередньо залежить від правильного застосування методології. Застосування різних за своїм характером наукових методів дозволило проаналізувати особливості обов'язкового виконання судових рішень в цілому, а також дає можливість наукового обґрунтування як сутності судового рішення так і шляхів формування ефективного судочинства.

Другий розділ «Правове регулювання та зміст виконання судового рішення в Україні» складається з трьох підрозділів: 2.1. «Поняття та зміст виконання судового рішення в Україні»; 2.2. «Правова регламентація обов'язковості виконання судового рішення в Україні»; 2.3. «Зарубіжний досвід і національна практика виконання судового рішення».

В другому розділі дисертації автором визначено, що однією з головних проблем, яка зумовлює необхідність удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя є неналежне виконання судових рішень й наступна неефективність механізмів судового контролю за виконанням судових рішень. Здійснений аналіз статистичних даних останніх років вказує на те, що фактично виконується близько половини виконавчих проваджень. Доведено, що в Україні гострою продовжує залишатись проблема невиконання судових рішень, зокрема, у тих справах, де боржником виступає держава (станом на грудень 2022 р. за інформацією Держказначейства України борг держави становить понад 6,7 млрд грн). Такі цифри, безперечно, вказують як на організаційні, так і економічні причини, які зумовлюють невиконання чи затягування виконання судових рішень. Відповідно, неможливість належного виконання судових рішень вбачається в прогалинах на законодавчому рівні, а саме у відсутності закріплення механізму його виконання через Державний бюджет України.

Обґрунтовано думку про те, що запровадження інституту приватних виконавців в цілому позитивно вплинув на стан виконання судових рішень. Зокрема у серпні 2017 р. в Україні фактично почали діяти перші приватні виконавці. Кількісно в Україні у кінці 2017 р. було лише 55 приватних виконавців, у середині 2018 – 117, у кінці 2018 – 163, у середині 2019 – 197, а станом на жовтень 2019 – 205 приватних виконавців.

Доведена автором позиція суть якої в тому, що питання примусового виконання судових рішень є більш чітко регламентованими в законодавстві України, натомість добровільне виконання судових рішень потребує належного законодавчого регулювання. Констатовано наявність значної кількості

нормативно-правових актів, які фрагментарно регламентують процедуру добровільного виконання судових рішень. Обґрунтовано доцільність розробки і прийняття окремого закону, що визначив би порядок, форми та строки добровільного виконання судового рішення як майнового так і не майнового характеру, особливо суб'єктами публічної влади.

Також здійснено аналіз зарубіжного досвіду виконання судового рішення та вивчено законодавство і опрацьована практика функціонування виконавців судових рішень в таких країнах, як: США, Італії, Данії, Австрії, Німеччині, Хорватії, Фінляндії, Швеції, Угорщині, Словаччині, Румунії, Нідерландах, Польщі, Франції та ін. Зроблено висновок, що в країнах світу сформовані різноманітні моделі виконавчих органів, основним критерієм поділу яких є централізовані та децентралізовані системи відповідних органів.

Третій розділ «Конституційно-правові основи забезпечення виконання судового рішення в Україні» містить три підрозділи: 3.1. «Забезпечення обов'язковості виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини»; 3.2. «Обов'язковість виконання рішень і висновків Конституційного Суду України»; 3.3. «Судовий контроль за виконанням судового рішення в Україні».

В третьому розділі автором обґрунтовано безпосередній взаємозв'язок, який полягає в тому, що від стану виконання рішень ЄСПЛ як міжнародної судової інстанції залежить рівень забезпечення прав людини в Україні, ефективність здійснення правосуддя, та імідж України на міжнародній арені. Встановлено коло питань, що потребують належного аналізу та вирішення в процесі забезпечення якісного виконання рішень ЄСПЛ. Визнано необхідним здійснити комплекс внутрішньодержавних заходів, зокрема: вирішити наявні суперечності та провести ефективні реформи; обов'язкового посилатися і враховувати рішення ЄСПЛ під час вирішення справ національними судами; законодавчо закріпити підвищені вимоги до посадових осіб, які під час виконання своїх функціональних обов'язків повинні практично впроваджувати позиції ЄСПЛ.

Також обґрунтовано, що конституційна норма про обов'язковість виконання рішень та висновків КСУ має імперативний характер – є основоположною вимогою Основного Закону України, яка виступає гарантією додержанням норм Конституції та законів України. Обов'язковість виконання та остаточність актів КСУ є елементом дієвості ухвалених ним рішень. Виконання рішень КСУ – це конституційний обов'язок української держави, зокрема її глави, вищих, центральних та місцевих органів державної влади, місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб, усіх громадян України.

Також автором відзначено, що саме у розділі Конституції України, присвяченому правосуддю, встановлено, що суд ухвалює рішення іменем України, та обов'язковість судових рішень. Ч. 2 ст. 129¹ покладає на державу обов'язок щодо забезпечення виконання судового рішення у визначеному законом порядку. Також, зазначено, що контроль за виконанням судового рішення здійснює суд. В контексті згаданої конституційної норми, на думку автора, є логічним повноваження, щодо примусового виконання судових рішень покласти на судову владу, створивши державну виконавчу службу саме в системі судової гілки влади. Інститут приватних виконавців при цьому також може продовжити функціонувати.

Кожний розділ завершується висновками, загалом у дисертації сформульовано загальні **висновки** розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію та достатній рівень достовірності.

Список використаних джерел становить 397 найменувань, що в повній мірі охоплює наукові публікації, нормативно-правові акти та судову практику за напрямом досліджень.

Отже, дисертація Косяк Н.В. відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертації Косяк Н.В. «Конституційно-правові основи забезпечення обов'язковості виконання судового рішення в

Україні» мають всі передумови для подальшого використання не лише у науково-дослідній сфері, а й нормотворчій та правозастосовній діяльності, а також навчальному процесі.

Разом із визначеним вище, дисертаційному дослідженню, поданому на опонування, притаманні і деякі дискусійні положення, з якими важко погодитись чи які потребують додаткової аргументації на захисті:

1. У своїй роботі, а саме у розділі 1.1. «Гене́за конституційного закріплення та забезпечення обов'язковості виконання судового рішення», автор запропонувала такі етапи становлення та розвитку обов'язкового виконання судових рішень: 1) IX–XIII ст. – перехід від звичаєвого права (зазвичай самосуд, самозахист) до процесу формування правових засад діяльності суб'єктів виконання судових рішень (перший кодифікований акт «Руська правда», перші органи виконання судових рішень – пристави); 2) XIV ст. до XVI ст. – вплив на інститут виконання судових рішень Литовських статутів та магдебурзького права; 3) XVII–XIX ст. – судово-правова реформа, створення інституціональної та процесуальної структури правосуддя, інституалізація виконавчого провадження; 4) XIX–XX ст. (радянський період) – виконання судових рішень є частиною судового процесу, формальна законодавча лібералізація виконавчого провадження з широким застосуванням елементів тоталітаризму, закладення основ для формування системи державної виконавчої служби; 5) XX–XXI ст. (1990–2015 рр.) – судово-правова реформа незалежної України, реформування органів виконання судових рішень, демократизація заходів виконавчого провадження; 6) XXI ст. (з 2016 р.) – продовження судово-правової реформи, нове законодавче врегулювання виконавчого провадження, впровадження інституту приватних виконавців.

Зі змісту вказаних етапів виникає необхідність з'ясувати позицію автора щодо таких питань: 1. Чим обумовлена вказана періодизація, адже вона розпочинається аж з IX ст.?; 2. Чому сучасний період, а саме початок XX ст. та XXI ст. мають такі широкі часові рамки, можливо варто їх деталізувати?

2. В розділі 1.3. дисертації автор, серед іншого, розглядає методологію

власного дослідження. Здійснено аналіз різних доктринальних джерел з приводу змісту поняття «методологія». Автором, зазначається, що методологічним підґрунтям дисертаційного дослідження є система філософських, формально-логічних, теоретико-правових підходів і методів. В основу дослідження покладено принципи історизму, системності, об'єктивності, логічності тощо (с. 86 дисертації). Проте в подальшому в цьому підрозділі автор розглядає виключно методи пізнання та окремі методологічні підходи. Також у загальних висновках до роботи автор зазначає про методи дослідження та методологічні підходи (с. 227). Тож варто уточнити позицію автора щодо поняття методології власного дослідження, її змістовних елементів, в тому числі щодо методологічних принципів.

3. В своїй роботі автор послуговується окремими оціночними суб'єктивними категоріями, які в окремих випадках не містять свого розвитку та конкретизації. Наприклад, автор у дисертації зазначає: «Акцентовано на необхідності *максимального забезпечення* судом у кожній справі, передусім зразковій, дотримання принципу обов'язковості судового рішення...» (с. 18); «Визначено, що в рішеннях та висновках КСУ мають бути *максимально прописані* дії суб'єктів щодо його виконання, також доречно обґрунтовувати строки виконання таких рішень» (с. 188, 222 дисертації).

А тому потрібно уточнити у автора, що вона розуміє під такими поняттями як «*максимального забезпечення судом*» та «*максимально прописані*» в контексті зазначених прикладів.

Разом з тим, висловлені критичні зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, оскільки більшість із них є рекомендаційними та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічною доброчесності. Під час вивчення як дисертації, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Косяк Н.В. є самостійним розгорнутим дослідженням, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань

сфери права та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам.
 Дисертація Косяк Н.В. «Конституційно-правові основи забезпечення обов'язковості виконання судового рішення в Україні», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що відзначаються новизною у сфері забезпечення конституційної законності в діяльності юрисдикційних органів, а за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим постановами Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установ)» від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44, наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами від 12 липня 2019 року), а її автор – Наталія Вікторівна Косяк – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ –

кандидат юридичних наук, доцент,
 доцент кафедри конституційного
 права та прав людини
 Національної академії внутрішніх справ

Сергій ХАЛЮК

